

FRÖLISTA 2023

Växters härdighet

Sedan länge har vi använt ”zonkartan”, som har utvecklats av Riksförbundet Svensk Trädgård. Där indelas Sverige i åtta zoner, baserat på normala klimatförhållanden beroende på bl a breddgrad, höjd över havet, närhet till hav och större sjöar. Zon 1 är landets sydligaste del, med mildt klimat. Zon 8 innefattar landets nordliga delar till gränsen mot fjällvärlden.

Läs mer om zonkartan på: <https://svensktradgard.se>

På senare år har Perennagruppen utvecklat ett system med kategorier som inte utgår från geografi, utan betonar växtplatsens karaktär (ståndort) och anger växters förmåga att övervintra. Växter indelas från A-D beroende på övervintringsförmåga, där gruppen A innefattar de mest tåliga perennerna.

Växten är tålig och övervintrar bra.

A = Övervintrar pålitligt, A* = Övervintrar pålitligt på väl-dränerat läge

Växten övervintrar oftast bra på rätt växtplats.

B = Övervintrar vanligtvis, B* = Övervintrar vanligtvis på väl-dränerat läge

Växten är känslig för olika vinterväder.

C = Övervintrar ibland, C* = Övervintrar ibland på väl-dränerat läge

Växten klarar normalt inte en svensk vinter.

D = Övervintrar inte

Läs mer om härdighetsgrupper på: <http://www.perennagruppen.com>

Här i Svenska Örtasällskapet **Frölista** använder vi dessa två system parallellt, beroende på vilken information vi har lyckats få fram om olika örter härdighet.

Årets frölista är här!

Föreningens målsättning är att främja odling och användning av växter som är till nytta och nöje för människor och djur i harmoni med naturen och verka för en god totalmiljö. I linje med denna målsättning erbjuder vi många sorters fröer som våra medlemmar skördat i sina odlingar. Svenska Örtasällskapet kan inte garantera grobarhet eller att samtliga fröer stämmer överens med uppgifter i listan eller på påsen. Däremot garanteras att vi gjort vårt yttersta, så långt vår kunskap räcker, för att det ska bli rätt. Markering för giftighet är kanske inte konsekvent. Även en växt som inte har giftmarkering kan vara olämplig att äta eller handha.

Lista med svenska namn först (utan beskrivning) finns på vår sida www.ortasallskapet.se. Där kan också dyka upp ytterligare fröer som vi fått efter att Frölistan gick till tryckeri. Om du inte vill eller kan gå in på webbsidan, kontakta Lisbeth Flising så skickar hon dig den lista du vill ha.

Ett hjärtligt tack från ordförande!

Frölistan är en värdefull kunskapsbank för alla oss medlemmar, vare sig vi köper fröer eller inte. Spara listorna även när de blivit gamla i den meningen att fröerna är slut eller gamla! Vår lista är mycket mer än en lista, kanske skulle man kalla den frökatalog. Vi som arbetar med fröerna och listan i år är Lisbeth och Björn Flising.

Det är många arter och sorter som skall sorteras och packas och så skall det skrivas text till varje art och sort. Det är hemma hos mig som fröerna finns, våra frödonatorer skickar dem till mig, beställningarna skickas till mig och jag packar och skickar iväg fröerna. Björn håller ordning på vår frödatabas och redigerar frölistan så att den ser bra ut och får plats på de 24 sidor vi har till förfogande. Och framför allt:

Ett varmt tack till årets frödonatorer. Utan er – ingen lista!

Lisbeth Flising

Frödonatorer får gratis frösorter motsvarande det antal sorter som har donerats. I övrigt gäller:

Pris per portion 15 kr om inget annat anges i listan.

Porto tillkommer. Faktura bifogas i försändelsen. Mängden frö per portion och sort varierar efter tillgången på frö. Hösten var regnig och besvärlig på många håll och det har påverkat mängden frö och kanske också grobarhet. Jag har försökt packa påsarna så att så många som möjligt får chans att själva odla. Vi reserverar oss för slutförsäljning.

A – annuell, ettårig B – bienn, tvåårig P – perenn, flerårig

Acanthus mollis

Mjukakantus, björnklo

P Medelhavsområdet. Ca 80 cm hög. Gröna, parflikiga, sågtandade blad och lilarosa blomspiror med taggiga kronblad i juli-september. Djupa rötter, en tjock huvudrot och många sido-rötter. Tål skugga och torra väl. Blötlägg fröerna två dygn före sådd. Förekultivera inomhus i mars-april eller så utomhus maj-juni. Täck med tunt lager perlit. Vintertäck. Groningstid 1-3 månader. Zon 5.

Achillea grandifolia

Skuggröllika

P Balkan. 70-100 cm hög. Vita blommor i juni-juli. Sol till halvskugga, zon 5.

Achillea ptarmica 'The Pearl'

Vitpytta

P ca 50 cm hög med upprätt, djupgrönt bladverk med vita blommor i kvastlika samlingar. Trivs i sol och blommor i juni-juli.

Namnet ptarmica kommer från grekiska ptairo som betyder nysa. Vitpytta har dubbla blommor medan nysört (med samma botaniska namn) har enkla blommor och är en vild växt.

Lättodlad. Förekultiveras februari till mars. Eller så utomhus i maj till september. Grotid 1-3 månader. Härdighet A

Acmella oleracea

Parakrasse, tandvärksplanta

P Odlas här som ettårig. Sydamerika och tropiska Afrika. 20 cm hög. Utbrett växtsätt, gula blommor med brunt öga i juli-september. Trivs i näringsrik, väl-dränerad jord. Medicinalväxt. Använd inom naturmedicin, i ekologiska hudvårdsprodukter. Att tugga bladen lär motverka tandvärk. Blad och blommor används som krydda med säregen smak. Förodling mars-april, såddjup 0,5 cm. Så glest på fuktad såjord. Ställ i rumstemperatur.

Actaea simplex

Höstsilverax

P Kommer från nordöstra Asien och Japan. De mörkt purpurbruna bladen blir ca halvmeterhöga. Bladen är dubbelt parbladiga och har markerade nerver. Den blommor i september med höga, tunna, stadiga stjälkar med långa blomax och vita eller rosa skira blommor. Höjd med blomma 120 – 200 cm. Den blommor tills frosten kommer. Blommorna doftar gott.

Höstsilverax trivs i sol som skugga, vill ha god tillgång till vatten och näring. I sol blir bladfärgen mest intensiv. Den kan odlas i stora delar av landet på skyddad och väl-dränerad plats.

Adonis aestivalis

Sommaradonis

A Blir ca 30 cm hög och har ett finflikigt bladverk. Blommar i juli - augusti med små klarröda blommor med svart öga. OBS **giftig**. Så direkt på friland när jorden blivit uppvärmd. Grotid 1 - 2 månader. Trivs i sol till halvskugga. Zon 8

Aethusa cynapium

Vildpersilja, hundpersilja

A Europa (Sverige), Kaukasus, N Turkiet, NV Afrika. Upprätta, kala stjälkar, som kan bli mer än en meter höga. Bladen är mörkgröna och lite glänsande. Små vita blommor i flockar från juli till september. Flockarna saknar allmänt svepe, men de enskilda svepen har tre långa, smala, hängande svepeblad, vilket ger arten ett särpräglat utseende. Hela växten är **giftig**. Vildpersilja kan förväxlas med flera andra flockblommiga växter, se upp för förväxling med persilja (*Petroselinum crispum*).

Agrimonia eupatoria

Småborre

P Större delen av Europa, Turkiet, Iran, Nordafrika. 30 cm - drygt 1 m hög ört med ngt förvedad bas. Nederst bladrosett som minskar i storlek uppåt stammen, varefter blommorna tar vid i ett smalt oförgrenat ax med gula blommor i juli-aug. Trivs i kalkhaltig mineraljord på torr och solig plats. Mosade blad är svagt väldoftande. Medicinalväxt. Har hämmande verkan på vissa virus och bakterier. Nötterna har hullingförsedda hår som lätt hakar fast i kläder och pälsar.

Agrostemma githago

Akerklätt

A Eurasien, N Afrika. 15 cm till drygt meterhög ört med blekvioletta - rosa blommor, juni - augusti. Svarta giftiga frön. Var förr hatad som ogräs, främst på höstrågäkrar, nu mycket sällsynt. Trivs bäst i näringsrik lerjord. Upp till 5 cm breda blommor i olika färger. Medicinalväxt. **Giftig**

Alcea rosea

Stockros

Enkel, gul.

Alcea rosea ficifolia

Stockros

A-P oftast **B** Turkiet eller Asien. Många namnsorter. Höjd 60 cm - drygt 2 m. Lättodlad i sol - halvskugga och väl-dränerat. Medicinalväxt. Sås i jan-mars. Groningstid 1-6 mån. Kan också sås i krukor i början av sommaren.

Alcea rosea ficifolia

Stockros, Gul, enkel

Alcea rosea ficifolia
Stockros, Vit, enkel

Alcea rosea ficifolia
Stockros, Ljust rosa, enkel

Alcea rugosa
Gul stockros

B-P Ca 175 cm hög. Buskigt växtsätt och stora blommor i juni-augusti. Fröerna gror långsamt och oregelbundet. Så i krukor utomhus i skugga tidigt, januari. Täck med perlit eller finkornigt grus. Eller utomhus i sept-nov. Groningstid 1-6 mån.

Alliaria petiolata
Löktrav

B 1 m hög med upprätt, mångbladig och vanligen ogrenad stjälk. Bladen och de gröna fröskidorna har doft och smak av vitlök och kan användas som krydda i sallader, soppor, såser och gratänger.

Allium aflatumense
Kirgislök

P C Asien. Ca 80 cm hög med lila blommor från juni. Blandade namnsorter Avskräcker sork.

Allium carinatum
Rosenlök

P C o S Europa (Sverige). Upp till 50 cm hög. Fridlyst i hela landet, rödlistad. Rosenlök liknar till växtsätt gräslök. Bladen smala, nästan platta med lång bladslida. Blomställningar med både bulbiller och långskaftade, hängande röda blommor i juli. Både blad och de små lökarna kan användas som gräslök. Är vacker perenn på torra platser. ”Fröerna” i vår lista är bulbiller från blomställningarna. Sås i februari. Groningstid 1-2 veckor.

Allium christophii
Stäplök

P 50 cm hög. Mycket stora blomställningar i purpurfärg eller lila med metallglans i juni-juli. Bladen är remlika och fröhusen är stora och dekorativa. Trivs i soligt läge. Så inomhus i jan-maj och täck med ett tunt lager grus eller perlit. Eller utomhus i sept-nov. Groningstid 1-3 månader. Anses mindre attraktiv för rådjur och sork. Zon 4-5.

Allium scorodoprasum
Kajp, skogslök

P Troligen kulturursprung. Kryddväxt och grönsak. 40-100 cm, blommor och bulbiller mörkt rödvioletta, juli-augusti.

Allium sphaerocephalon
Klotlök

P Europa, Medelhavsområdet – Kaukasus. Prydnadslök med upprätta, mörkt purpurfärgade blomflockar i juli-augusti och smala, mörkgröna blad. Attraherar fjärilar. Trivs i sol.

Anemone hupehensis
Höstanemon

P C Kina. Tålig, anspråkslös, kan bli mycket gammal. Ljusgroende, så ytligt, täck med lite ljus sand. Övervintra i såkrukan utomhus, bör inte torka ut. Trivs i väldränerad, fuktighetsbevarande lövmylla med mycket humus och näring, gärna något sandhaltig. Kan ta flera år innan den blommar.

Anemone sylvestris
Tovsippa

P Upprättväxande, 20–40 cm hög. Bladen bildar en rosett och är mörkgröna, tre- eller femflikiga, breda och ludna. Vita blommor sitter en och en på stadiga stänglar i maj-juli. Fröställningarna bildar ulliga bollar. Trivs i sol eller halvskugga, skyddad mot vind. Lucker, genomsläpplig, gärna kalkhaltig jord. Förkultivera i februari-mars eller utomhus i maj-sept. Täck med ett tunt lager perlit. Groningstid 1-6 månader. Härdighet A

Angelica archangelica
Kvanne

B-P N Europa (Sverige)-C Asien. 1-3 m hög. Stjälken är upptill oftast kal. Blad med grovsågade småblad med nedlöpande bas. Första året bara blad vid marken, andra året blommor. Blomflockarna är klotformiga och grönaktiga och blommor mellan juli-aug. Haxapant ört, vilket menas att den dör efter blomning. Grönsak och medicinalväxt. Höstsådd, stratifiera vid vårsådd.

Angelica archangelica Kvanne från Island

Aquilegia vulgaris
Akleja

P Europa, N Afrika, Madeira, Kanarie-öarna. 30-80 cm hög, upprätta stjälkar. Blommor hängande, 3-4 cm långa. Fem upprätta baljkapslar med svarta, glansiga frön. Hybridiseringsbenägen, variabel. Något giftiga och kalkgynnande. Sås jan-mars, sept-nov. Groningstid 1-3 mån.

Aquilegia vulgaris 'Blue Barlow'
Akleja, blå 75 cm, blommor juni-juli

Aristolochia clematitis
Hälrot

P Syd- och Mellaneuropa, N Turkiet och Kaukasus. 70 cm hög. Nästan helt kal, gulgrön ört med något vedartad jordstam. Stjälkarna är veka och sparsamt greniga. Bladen sitter strödda, långa bladskaft och rundat hjärtlik bladskiva. Gula blommor i grupper i bladvecken i juli-augusti. Frukten är en hängande ca 3 cm lång, päronformad kapsel. Sällsynt, förekommer bara i Skåne. Användes under medeltiden som medicinalväxt och abortmedel. Sås inomhus jan-mars eller sept-nov, täck med tunt lager grus eller perlit. Efter en månad i kylskåp, placera utomhus i skuggläge. Groningstid 1-3 månader. Giftig, innehåller ett cancerframkallande ämne. Zon 4. Rödlisad, nära hotad.

Asperugo procumbens

Paddfot

Eurasien, N Afrika. Ettårig ört. 15-70 cm hög. Växer nedliggande eller klänger med fina kroktaggar. De blå blommorna är ensamma och sitter i bladvecken. Växer vid gårdar eller i anslutning till odlad mark. Den är rödlistad och nära hotad. ”Sällsynt ogräs på kväverik mulljord”.

Astrantia major

Stjärnflocka

P Europa utom Norden och brittiska öarna. Ca 75 cm hög. Blad djupt handflikiga med 3 - 7 lobber. Gammal sort med ljus rosabeige blommor i juni. Flockarna med framträdande svepeblad ser ut som blommor! Bisexuella blommor, men hanfunktionen blir färdig i slutet av blomningssäsongen. Medicinalväxt. Lättodlad, soligt läge.

Atriplex hortensis 'Rubra'

Trädgårdsmålla

A Kulturursprung, C Asien. 100-120 cm. Gröna eller röda trekantiga blad som kan ätas råa i sallader när de är unga. Lättodlad. Sås apr-juli. Groningstid 10-20 dagar.

Atropa belladonna

Belladonna

V C Europa - Nordafrika, Mindre Asien, Iran. 50-150 cm, blommor purpurbruna, hängande, klocklika i juli - augusti. Glänsande svarta bär. Tjock pålrot. Halvskugga, kalkgynnad. Medicinalväxt (atropin), **mycket giftig**. Kräver vintertäckning utom i landets mildaste delar.

Blitum bonus-henricus

Lungrot

P Rödlistad och sårbar. Robust ört som växer i bestånd. Upprätta stjälkar, ca 50 cm hög. Bladen är stora, skaftade med brett triangulär, pillik bladskiva med helbräddad kant. Unga blad är något mjöliga. Blommar i juni-juli med oansenliga blommor, tätt gyttrade i långa mångblommiga axlika klasar i toppen av stjälken. Förkultiveras inomhus februari-mars. Eller på friland i maj-september. Fröerna täcks med tunt lager perlit. Groningstid 1-3 månader. Trivs i sol. Användes förr som djurmedicin, ansågs bota hosta hos får. Unga skott kan användas som sparris, bladen som spenat. Bör tillagas annars smakar de beskt. Kallas även Gode kung Henriks målla. Zon 4-7.

Borago officinalis

Gurkört

A V Medelhavsområdet. 20 - 50 cm, tätt hårig. Blå blommor i juni - augusti, gurkliknande lukt och smak. Grönsak, krydd- och biört, samt som prydnadsväxt. Innehåller GLA (gammalinolensyra). Kan ha inslag med vita blommor. Sås direkt på friland när jorden reder sig, april-juni. Groningstid 5-15 dagar. Självstår sig lätt.

Bryonia alba

Hundrova, svart

P C Ö S Europa, SV Asien. Klättrande ört med ogrenade klängen och rovlik rot. Ej att förväxla med kålväxter, den är en *Cucurbitaceae*, dvs samma familj som gurkor, pumpor etc. Artepitetet syftar på blommornas färg, och det svenska namnet på bärens. Innehåller **irriterande ämnen**. 2-4 m hög, med stora handflikiga, strävåriga blad. Gammal medicinalväxt och dekorativ om den får klänga på nät. Lättodlad i halvskugga och i kalkhaltig jord.

Calendula officinalis

Ringblomma

P men odlas som ettårig, tål inte vår vinterkyla. Orange blommor. Medicinal-, färg- och köksväxt. Strålblommorna används till te och matfärgning. Direktså i maj. Lättodlad.

Campanula latifolia

Hässleklocka

P Europa-V Sibirien, Anatolien, Iran. 70-90 cm hög och violetta blommor i juni-juli. Lundväxt för fuktig, näringsrik mulljord i halvskugga. Frodig och frisk klocka, lämplig att förvildas, i annat fall ska man klippa av överblommade blommor. Normalt så fröna, om de ej grott efter 4 veckor, ställ sådden kallt i 4-6 veckor tills fröerna grott. Grotemp. 18°C.

Campanula latifolia

Hässleklocka blå blommor

Campanula persicifolia 'Alba'

Stor blåklocka, vit

P Europa, Kaukasus, V Sibirien. Ganska vanlig vildväxande art, 50-100 cm hög ogrenad stjälk med 3-4 cm långa öppna blommor i juni-augusti. Sol-halvskugga. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Campanula trachelium 'Alba'

Nässelklocka

P Kort rotstock. Den blir 40 - 100 cm hög med upprätt, oförgrenad, vasst kantig, ofta rödaktig och styvhårig stjälk. Bladen är strödda, de lägre är långskaftade och hjärtlika till äggrunda och de övre oskaftade och äggrunda till lansettlika, vasst dubbelsågade. Liknar brännässlan. Blommar i juli - augusti med vita, klocklika blommor. Trivs i ett tjockt mullager, näringsrikt och humusrikt. Den växer på lövängar och i lundar. Nässelklockan har använts mot halsont.

***Capsicum annuum* 'Malawi Birds Eye'**
Chili

***Capsicum baccatum* 'Bishops crown'**
Chili

A-P Yvigt växtsätt som kräver spaljering. Frukten är formad som en liten kyrkklocka. Ger stor skörd men har lång utvecklingstid. Styrkan överskrider inte 15 000 scovillegrader. Fruktig smak, passar till efterrätter, till salsa, inläggning och fruktsallad.

***Capsicum baccatum* 'Jamaican Bell'**

Cardiospermum halicacabum
Ballongranka

P Tropisk, snabbväxande slingerväxt med små, vita blommor i juni-juli. Efter blomningen bildas stora, gulgröna ballonglika blomhölster. Blötlägg fröerna 1 dygn före sådd. Sås inomhus i planteringsjord i januari-maj. Täck fröerna med ett jordlager som motsvarar dubbla fröets tjocklek. Groningstid 20-30 dagar. Täck sådden med klar plast med lufthål. Behöver stöd. Odlas i kruka eller varmt frilandsläge. Kan även odlas inomhus året runt.

Carica papaya
Papaya

P Tropiska Sydamerikas lågland. Ett egendomligt städsegrönt träd. Kan få flera stammar och toppar, men inga egentliga grenar och kvistar. Blad upp till 70 cm med upp till meterlånga skaft, 7-lobade djupt inskurna och dekorativa. Frukten ett mycket stort bär med svarta frön. Det orangea fruktköttet är en delikatess. Värmekrävande, bör ha en dygnsmedeltemperatur på över 20 C och hög luftfuktighet. Odlas överallt i tropikerna. Lär vara det fruktträd som ger frukt tidigast efter sådd - två år! Medicinalväxt. Lär även innehålla ett enzym för att möra kött.

Carum carvi
Kummin

B Ört med pålrot. 25-60 cm hög. Första året bildas en bladrosett och året därpå kommer de vita eller rödaktiga blommorna i maj-juli i flockar. Stjälken är kal, ihålig och grenig. Bladen liknar morotsblad. Frukten är en avlång fårad nöt med två halvmånformade frön. Trivs på torr och solig växtplats, längs vägrenar långt upp i landet. Sås på friland, grunt och glest i april - maj. Kummin förbättrar matsmältningen och motverkar väderbildning genom att fröna innehåller eterisk olja med karvon och limonen. Används som sprit-, bröd- och ostkrydda och smaksättare i allt från söta kakor till het curry, surkål och kory

Centaurea macrocephala
Gulklint

P Kaukasus, NÖ Turkiet. 120 cm, gula blommor i juni - juli. Soligt läge

Cephalaria gigantea
Jättevädd, gul

P Norra Turkiet, Kaukasus. Ört med upprätt stjälk, upp till 2 meter hög. Blommar i juli-augusti med blekgula blommor i huvudlika korgar. Bladen är flikade och svagt ludna. Trivs i soligt läge. Sås inomhus och täcks med tunt lager grus eller perlit. Eller på friland i sept-nov. Groningstid 1-3 månader. Zon 5.

Chaenomeles japonica
Liten rosenkvitten

P Japan. Tornig 1-1,5 m hög buske med rödororange blommor och äppelliknande ätbara frukter (kan användas till marmelad), aromatisk. Grenar nedliggande till upprätta. Sådd bör få vinterkyla. För att bryta frövilan bör stratifiering ske vid 2-4° C i fuktigt substrat minst en månad. Man bör förhindra ogräs och grästillsväxt runt plantorna, de har svårt att konkurrera. Zon 4.

Chelidonium majus
Skelört, enkel

P (oftast) (Europa, Medelhavsområdet - C Asien). Luden ört med orange mjölksaft, länge använd vid ögonbehandlingar. Innehåller **irriterande ämnen**. Blommar i maj-juni, små runda, svarta frön med elaisom, ett näringsrikt bihang på fröet, som attraherar myror. Användes tidigare i folkmedicin och som färgväxt. Frösår sig lätt. Sås i jan-mars, sept-nov inomhus, täck med grus eller perlit. Efter 1 mån ställ 1 mån i kylskåp eller utomhus i skugga.

***Cosmos bipinnatus* 'Double Click Snow Puff'**
Rosenskära

A SV USA, Mexico-Brasilien. Upp till 2 m hög. Blommar med dubbla vita blommor. Frostöm. Trivs i vanlig trädgårdsjord på solig plats. Förkultiveras inomhus i såjord mars-april eller direkt på friland när jorden blivit upp-värmd. Groningstid 5-15 dagar.

***Cosmos sulphureus* 'Sunny Red'**
Gullskära (Eldskära)

A Blir ca 50 cm hög. Buskigt växtsätt. Orangeröda, halvdubbla blommor i juli-oktober. Förkultivera i mars-maj eller direkt när jorden blivit uppvärmd. Grotid 5-15 dagar.

Cyclanthera pedata
Korila

A Klättrande gurkört. Kulturursprung, troligen C S Amerika. Ätlig frukt, som mogen explosiv. Sambyggare, honblommor betydligt större än hanblommor. Förkultiveras, värmekrävande.

Cynoglossum officinale
Hundtunga, munklöss

B Europa, N Asien. Ca 50 cm hög med lansettlika, ofta vågiga, mjukluddiga blad. Blommar i juni-augusti med först blåviolettera, senare brunröda blommor. Fruktarna täcks av krokborst som fäster vid pälsar och kläder. Obehaglig lukt. Medicinalväxt, innehåller ämnen som skadar njurarna. **Giftig**. Har använts för att fördriva möss och råttor.

Cyrtanthus brachyscypus
Dobolilja

P Löken är äggrund. Plantan har ungefär 3 blad som är samtida med blomningen. Bladen är linjära och ungefär 25 cm långa. Blomstjälken är 25 cm hög. Överst på den sitter 6 till 8 blommor i en flock. Blommorna är smalt trattformade. Blomfärgen är orangeröd till röd. Dobolilja odlas som prydnadsväxt. Kan stå ute sommartid på solig plats.

Cytisus scoparius
Har-ris (Harginst)

P Blir 40-150 cm hög. Kvastlik buske med femkantiga gröna grenar utan tornar. De övre bladen är enkla, de nedre 3-fingrade med småblad. Blommar maj – juni med orangegula blommor. Fröbaljan är först grön, sedan svart på utsidan och öppnar sig explosivt och sprätter ut fröna. Frostkänslig. Trivs på solig, varm, torr, ganska mager sandjord, pH över 6.0.

Giftig, särskilt fröna, som verkar sammandragande på tarm och livmoder. Innehåller ämnen som verkar hjärtstimulerande, höjer blodtryck, vidgar blodkärl.

Datura ceratocaula
Megafonblomma

A Nedliggande växtsätt, kräver uppbindning. Vita blommor. Hängande släta frukter. Soligt, välgödslat och fuktigt läge. **Giftig**.

Datura stramonium
Spikklubba

A SÖ USA - Sydamerika. 50-150 cm. Blommor vita, 5-10 cm långa. Förkultiveras inomhus och utplanteras. Sås febr-mars. Groningstid 20-50 dagar. Den har fått sitt namn av att frökapseln ser ut som vapnet spikklubba. Gammal medicinalväxt som är **mycket giftig**, innehåller flera giftiga alkaloider.

Daucus carota
Vildmorot

B Styvhårig ört som kan bli en meter hög. Stjälken är upprätt och färad. Bladen flera gånger pardelade med smala bladflikar. Blommar i juli-augusti med vita och purpurfärgade blommor. Roten är vit, smal, grenig och oätlig. Låkeört. Har använts mot väderspänning, bristande mjölksekretion mm. Sås direkt på friland när jorden reder sig eller på senhösten. Groningstid 5-15 dagar. Zon 5.

Dianthus deltoides
Backnejlika

P 20 cm hög, ofta krypande ört med enkla eller löst tuvade stjälkar. Bladen är korta, smala och sitter tilltryckta mot stjälken. De cerisröda blommorna sitter ensamma på långa skaft i juni-augusti. Trivs i torra och soliga sluttningar i väl-dränerad jord med pH7, kalkgynnad.

Digitalis purpurea
Fingerborgsblomma, fingerborgsört

B-P V SV C Europa, NV Afrika. 40-150 cm hög. 40-55 mm långa röda fingerborgsliknande blommor. Gammal hjärtmedicinväxt. Bör inte odlas där det finns lekande barn. Hela växten är **giftig**, även fröna. Härdig och lättodlad, frösår sig lätt. Sås grunt febr-sept. Groningstid 10-30 dagar.

Digitalis purpurea
Fingerborgsblomma, Fingerborgsört Vit

Dipsacus fullonum
Kardvädd

B Europa (ej Norden), Kaukasus, Iran, Turkiet - Palestina, NV Afrika. Stam upp till 2 m hög, taggig, upptill grenig. Rosettblad 20-40 cm, elliptiskt avlång-lansettlika, vid blomningen vissnande. Stjälkblad smalt lansettlika, hela, vid basen hopväxta till en skål. Äggrund blomställning, 3-8 cm hög, med lila blommor i juli-augusti, börjar blomma mittpå. Blomhuvud omgivet av raka, styva, och torniga stödblad. Lättodlad i sol-halvskugga och är härdig långt norrut. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Dipsacus strigosus
Sträv kardvädd

B SÖ Europa, Främre Asien. Upp till 2 m hög ört, upprättväxande, ganska mjukt taggig, upptill något grenig. Blad 5-15 cm långa, de nedre lång-, de övre kortskaftade. Klotrund blomställning, 2-4 cm, som ung lutande, som äldre upprätt. Holkfjäll rakt tornuddiga. Gulvita blommor i juli-september. Lättodlad i sol-halvskugga.

Echinops sphaerocephalus
Vit bolltistel

P C Ö S Europa - Ö Sibirien, C Asien, Kaukasus, Turkiet. 70-200 cm hög, upprättväxande. Bladens undersidor vitt filthåriga. Blomhuvuden (klot) 3-6 cm breda, med gråglänsande vita blommor. Imponerande prydnadsväxt, bra till snitt och eternell. Lättodlad och härdig långt norrut. Sås jan-mars utomhus. Omtyckt av humlor och fjärilar.

Echinops sphaerocephalus 'Arctic Glow'
Bolltistel, vit

Echium vulgare

Blåeld

B Mellersta och SÖ Europa. Kan bli 100 cm hög. Styv, vanligen ogrenad och strävt hårig stjälk. Bladen lansettlika, sitter strödda. Stora blå (från röda till himmelsblå) blommor i axlik ställning i juni-juli. Trivs på torr, grusig ruderat-mark. Välbesökt av honungsbin. Roten kan användas till färg och smink.

Epilobium parviflorum

Luddunört

P Blir ca 15-60 cm hög. Upprättstående, rund stjälk täckt med utskjutande hårstrån. Bladen långsträckta eller äggrunda-lancettlika. Rosa blommor i juli-september. Trivs längs stränder och diken, i fuktiga skogar och gläntor.

Eranthis hyemalis

Vintergäck

P Italien, Balkan, Turkiet, N Iran, Afghanistan. 8-16 cm hög. Gula blommor i mars-april. Innehåller ämnen som kan påverka hjärtat. Föredrar fuktig jord under lövträd. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 1-3 mån.

Eremurus robustus

Jättestäpilja

P Ca 250 cm hög med meterhöga blomspiror i vitt med rosa anstrykning i juni-augusti. Bladen i en rosett på marken, ca 10 m breda och 1 m långa. Bladen vissnar före blommorna. Sås inomhus, täcks med tunt lager grus eller perlit. Även utomhus sept-nov. Odlas på skyddad plats eller stödjdes. Grotid 1-9 månader. Härdighet C Kraftiga, långa rötter, upp till 1 m. Djup, väl-dränerad, sandblandad men näringsrik muljord.

Eryngium giganteum

Silvermartorn

B Kaukasus, Iran. Robust ört, upp till 1,5 m hög. Blommor blå till ljusgröna, juli-augusti. Solälskare. Förodling jan-april. Blommar andra året.

Euonymus alatus

Vingbenved

P NÖ Asien - C Kina, Japan. 150-200 cm, fyrkantiga kvistar och stammar. Ljusgröna små blommor och 1-4-lobig bärkapsel, innehåller ett frö i orange hölje. Hela växten är **giftig**, ett bra skydd mot älg- och rådjursangrepp.

Eupatorium cannabinum

Hampflockel

P Europa, V Asien, Nordafrika. 100-150 cm hög, upprättväxande med brunröd stjälk och 3-5-flikade blad. Stora ljusröda blomkorgar i juli-augusti. Sol-skugga. Fuktig eller våt mark. Medicinalväxt. **Något giftig**. Såtid febr-sept, groningstid 1-3 månader. Zon 6.

Eutrochium maculatum

Fläckflockel

P NÖ - SC USA, Ö Kanada. 100 - 150 cm hög, frodigt växande, med stora blad och små blommor i stor mängd i mer eller mindre flata blomställningar i augusti-september. Lättodlad och härdig. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 1-3 mån. Zon 5.

Foeniculum vulgare

Bronsfänkål

A-P 60-80 cm hög. Bladen är finflikiga och bronsfärgade eller rödaktiga. Trivs i sol till halvskugga. Direktsås när jorden blivit uppvärmd, max 1 cm djupt. Ljusgroende. Grotid 10-20 dagar. Vintertäcks Trög att gå i blom, blommar andra året med små gula blommor. Frön och blad som smaksättning i bröd och grytor. Härdighet D

Fritillaria meleagris

Kungsängslilja

P C och S Europa. Ca 20-30 cm hög. Blommar i maj-juni med schackrutiga vackra klockor. Så i mars-maj eller sept-nov. Stratifieras. Groningstid 1-6 mån. Trivs i sol eller halvskugga på ångar, lövlundar och fuktmarker. Zon 4.

Galium spurium ssp spurium

Linmåra

A Är anpassad för att följa med utsädet på linåkrar. Renare utsäde har drastiskt minskat dess förekomst. Sedan 2015 klassad som utdöd i Sverige. Gror på våren. 50-100 cm lång, slak, snärjande, klättrande ört. De mellersta stjälekbladen är sex eller flera i kransarna. Små, grönaktiga blommor i juni-juli.

Galtonia candicans

Kaphyacint

P Lökväxt, 60-90 cm hög med vita klockor, som snödroppar, på stam. Kan vara härdig i skyddat läge i zon 1-2. Blommar ca 2 år efter sådd. Trivs i sol till halvskugga. Så i väl-dränerad jord, täck tunt med sand, ca 5 mm, och ställ ut sådden tidigt på våren i växthus eller på skyddad plats när det fortfarande är kallt ute. Fröerna gror bäst när de får en naturlig köldperiod.

Geranium lanuginosum

Brandnäva

A Mycket lik svedjenäva *Geranium bohemicum*. Pyrofil ört. Blommorna är blåviolettera med vit bas. Ca 50 cm hög. Växten är långhårig och körtelhårig, förutom bladens ovansidor som oftast är kala. Bladen är smala med djupa flikar. Plantan är klabbig och luktar lite citrus. Pyrofil innebär att den är beroende av brand. Fröna, i mineraljorden, behöver upphettas till 50-100° för att ta in vatten och gro eller få mekanisk skada på fröskalet. Efter brand före juli blommor de samma år. Efter senare brand blommor den från slutet av maj året efter. Frön kan överleva i jorden mycket länge.

Geum urbanum

Nejlikrot

P Europa, Kaukasus - C Asien, NV Afrika. 30-70 cm hög. Gula blommor i juni - augusti. Trivs i vanlig trädgårdsjord på halvskuggiga platser. Unga stjälkar och blad kan användas som krydda och soppgrönsak. Som medicinalväxt har den använts som febernedsättande medel samt mot insektsbett. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus maj-sept. Fröerna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 1-3 månader. Zon 6.

Heliantus maximilianii (osäker på art)

Perenn solros, höstsolros

P Kanada, N och C USA. Äkta perenn solros. 150-200 cm hög. Varmgula blommor med mörkare mitt, grenad, brett lancettlika blad. Den trivs i soligt läge och blommor i juni-september. Sprider sig lätt.

Hesperis matronalis

Trädgårdsnattviol

B-P Sibirien, Turkiet, Kaukasus, C Asien. 30-90 cm hög upprättväxande ört, ofta med solitära skott. blommor i juni-augusti, blåvioletta, väldoftande under kväll och natt. Utvecklas bäst på näringsrik mark i halvskugga. Härdiga långt norrut och är lättodlade, tidigare odlad medicinalväxt. **Giftig**. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Heuchera cylindrica 'Greenfinch'

Axalunrot

P Nordvästra USA. Stora blommor i gulgröna ax på 50 cm höga stadiga, lätt håriga stjälkar i juni-juli. Mörkgröna bladrossetter. Väldränerad trädgårdsjord i sol-halvskugga. Zon 5.

Heuchera

Alunrot

Vit 35 cm hög

Hosta undulata

Brokfunkia

P Blågröna blad med ljus kant och lila blommor. Bildar kraftigt bestånd.

Hypericum perforatum

Johannesört

P Tempererade Euroasien. 20-70 cm hög. Styvt upprättväxande, något förvedad nertill, upptill grenad, med blankt gråvioletta, 2-kantiga stammar. Blad oskaftade, avlångt äggrunda med många genomskinliga glandelprickar. Ganska stora, gula blommor i mångblommig blomställning, sammanfatt av kvastar i spetsen av grenarna, juli-sept. Medicinalväxt. Då den ger både rotskott och underjordiska utlöpare, bör den få en egen rabatt med grus- och sandjord i soligt läge. Härdig långt norrut. Att gnugga blommor och blomskäft ger en rödaktig färg. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Incarvillea delavayi

Roseninkarvillea

P Klarar zon 1 eller möjligen zon 2. Ta in på vintern. 30-50 cm hög lökväxt med långa flikiga blad och rosa trumpetformade blommor. Stadig stängel med upp till 10 blommor i toppen i juni-juli. Så inomhus i mars till maj. Täck med tunt lager jord. Spraya med vatten och täck med plastfolie. Gror ojämnt, 2-3 veckor. Trivs i full sol och väldränerad jord, tål varken torka eller blöta. Täck på hösten. Roten liknar morot och växer rakt ner i jorden, vill inte bli flyttad. Förökas med sticklingar.

Inula helenium

Ålandsrot

P V C Asien, SÖ Europa. 1-2 m. Kraftigt växande. Gula korgblommor med smala kronblad. Används inom parfymindustrin. Medicinalväxt. Roten innehåller inulin, som anses verksamt vid hosta, luftrörkatarr, diabetes och aptitlöshet. Sås febr-sept. Groningstid 1-3 mån.

Kitabelia vitifolia

Balkanmalva

P N Balkan. Gråluden ståtlig ört, upp till 2,5 m hög. Bladen blir närmare 18 cm långa, rombiska, 5-7-lobiga. Stora vita eller rosa, malvaliknande blommor i juli-augusti. Problemfri odling i vanlig god trädgårdsjord i sol eller halvskugga. Utmärkt som solitär. Normalsådd.

Lathyrus latifolius

Rosenvial, rosa

P V C Ö Europa, NV Afrika. 1-3 m hög klätterväxt, klättrar med (oftast) tredelade klängen. Långskaftade klasor med 3-15 blommor ljusrosa-rosenröda med grönaktig köl i juli-augusti. Kallas även "perenn luktärt", men har inte den doften. Trivs bäst på solig plats, med väldränerad, sandblandad jord. Sås mars-maj, aug-nov. Groningstid 10-40 dagar.

Lathyrus odoratus

Luktärt, vildform fr. Sicilien

A (Sicilien, S Italien, Kreta). Upp till ett par meter högt klättrande (med klängen) ört. Översållas av halvstora blommor i violett och purpur. Doftar mycket gott. Sås april-maj. Blötlägg 1 dygn i ljummet vatten före sådd. Groningstid 10-30 dagar.

Lathyrus tuberosus

Knölvial

P Röda blommor i juli-augusti. Blommorna är ganska stora och sitter i glesa klasor på långa skäft från bladvecken. Vek stjälk som kan bli upp till 1 m hög. Bladen är parbladiga med bara ett par småblad och ett klänge. Förr odlades knölvial för de ätliga rotknövlarna. De kallades då jordnötter eller jordmöss och uppges smaka som kastanjer.

Lathyrus vernus

Vårärt

P Europa-Turkiet. Upprätt, ogrenad stjälk, upp till 40 cm hög. Parbladig med två till fyra par småblad, saknar klänge. Blommar i maj-juni med rödvioletta blommor i klasar. Rugga försiktigt med sandpapper och blötlägg 1 dygn före sådd. Täck med grus eller perlit. Grotid 10-40 dagar. Kan sås sept-nov i kruka ute. Trivs i sol-halvskugga. Zon 8.

Lavandula angustifolia

Lavendel

P Medelhavsområdet. Aromatiskt doftande grågrön halvbuske. Ca 50 cm hög. Bladen är filthåriga och lansettlika med inrullad bladvägg. Blommar i juli-augusti med blåviolettera blommor i kransar i axlika, toppställda, långskaftade blomsamlingar. Trivs i väl-dränerad, sandblandad och kalkhaltig jord i full sol. Lockar till sig fjärilar och bin. Sås febr-mars, aug-sept. Groningstid 10-30 dagar.

Lavatera thuringiaca, Malva thuringiaca

Gråmalva

P C SÖ Europa. Helt gråluden växt, upp till 1,8 m hög. Blommar purpurrosa. Får djup pålrot och klarar torka. Gror långsamt och oregelbundet. Så inomhus i jan-mars eller sept-nov. Täck sådden med perlit eller grus. Groningstid 1-3 mån. Zon 5.

Lens culinaris

Gotlandslin

A 40-50 cm hög. Upprätt växtsätt, förgrenad med fyrkantiga stammar, luden. Bladen är parbladiga, äggrunda till elliptiska. Blommorna vanligen vita eller ljusblå. Baljorna platta, drygt 1 cm långa med två fröer i varje. Behöver stöd. Lättodlad. Sås på friland med 5 cm mellanrum. Relativt mager, väl-dränerad jord på solig plats. Vattna under groning. Tål sedan torka. Skörda när flertalet baljor blivit ljusbruna – bruna i slutet av augusti-september. Klipp av plantorna och häng inomhus för efter-torkning. Härdig till minst zon 4.

Leonurus cardiaca

Hjärtstilla

P Europa (Sverige) - Ö Sibirien, N Afrika. 50 cm. Handnerviga blad och rosa blommor i krans i axlik ställning i toppen. Gammal medicinalväxt som hjärtstärkande medel vid nervösa hjärtbesvär, vid ångest och nervös andnöd. *Hjälp till med spridning!* Växten är sällsynt som vildväxande. Sås inomhus. Täck med ett tunt lager grus eller perlit. Kan även sås sep-nov utomhus. Om groning ej skett inom en månad, placeras sådden i kylskåp ca en månad, därefter utomhus i skugga.

Leonurus sibiricus

Sibirisk hjärtstilla

A - B Altaj, Ö Sibirien, Mongoliet, NÖ och C Kina. 130 cm hög, blommor med rosa kransar i juni-augusti. Uppskattad av bin, humlor, fjärilar.

Leucanthemum x superbum

Jätteprästkra

P Kulturhybrid mellan *L. lacústre* och *L. máximum*, som växer vilda i V Portugal och Pyrenéerna. Frö från förvildat bestånd, 50-70 cm höga plantor. Växtsätt och blomform påminner om prästkra (*L. vulgáre*), men mycket kraftigare växtsätt och blomkorgar, vita med gul disk i juli - sept. Härdig till Uppland eller längre norrut. Lättodlad i soligt läge.

Levisticum officinale

Libbsticka

P SV Asien. 1-3 m. Mörkgrönt, finflikigt bladverk och små, gulgröna blommor samlade i flockar. Som örtekrydda "Maggi-Kraut" med kraftfull smak i bl.a. soppa, sås och buljong. Liköringrediens och "mag-snaps" av typ Underberg. Inom medicinen vid blå- och njurbesvär, njursten. Urindrivande. Sås febr-sept. Groningstid 10-20 dagar.

Ligusticum scoticum

Strandloka, skotsk libbsticka

P N Europa, Grönland, N Ö USA. 20-60 cm hög. Rödviolett stam och glänsande mörkgröna blad. Vita-grönvita blommor i juli-augusti. Trivs i soligt läge.

Linum usitatissimum

lin

A Lin, oljelin resp. spånadslin. Odlad sedan järn-åldern med okänt ursprung. 40-80 cm hög, spenslig växt med vackert blå blommor i juni-augusti. Mångformig. Efter användningssättet indelas sorterna i Oljelin-Gruppen och Spånadslin-Gruppen. Den förra till olja, medicin och till eterneller. Den senare gruppen till fiber och torkas till eterneller. Vid beskrivningen år 1753 gav Linné växten artepitetet "usitatissimum" = nyttigast, brukligast. Vårsådd.

Lithospermum officinale

Stenfrö

P Europa, Medelhavsområdet, Bajkal, Iran, N Kina, Japan. 30-80 cm. Sällsynt vildväxande på väl-dränerad kalkrik mark. Små, vitglänsande, stenhårda frukter, kan kallas "frigolit på pinne". Medicinalväxt. Sås på hösten med så färska frön som möjligt. Utsättning i kallbänk efter 14 dagar i +20°. Är en outhärlig värdväxt för stenfrömalens larver. Roten ger röd färg.

Lupinus luteus
Gul-lupin

A Gammaldags 70 cm hög, doftande art med höga, klargula blomsterspiror i juli-augusti. Sås på friland när jorden blivit uppvärmd. Grotid 10-40 dagar.

Lupinus maxicanus
Ull-lupin

A 70 cm hög. Tvåfärgade blomspiror, blå-vit och rosa-vita i juli-augusti. Sås direkt på friland när jorden blivit uppvärmd. Grotid 10-40 dagar. Trivs i sol till halvskugga.

Lupinus x regalis
Regnbågslupin

P Kulturursprung. Ca 80 cm hög. Stadig stjälek med djupt flikiga, parasolliknande blad och blå blommor i spiror i juni-augusti. Den enskilda blomman är ofta tvåfärgad med den yttre delen i mer distinkt färg än den inre. Blötlägg fröerna 1 dygn före sådd i mars-maj eller aug-nov. Så inomhus, håll sådden ljus och varmt. Groningstid 1-3 månader. Trivs i sol-halvskugga och väl-dränerad, mager och djup jord. Lockar humlor och fjärilar. Kallas även Russel-hybrid och är förädlad variant av den vilda arten. Zon 5. Förvildade lupiner är invasiva!

***Lupinus x regalis* 'Gallery Blue'**
Regnbågslupin, blå

***Lupinus x regalis* 'Mini Gallery Red'**
Regnbågslupin, röd

***Lupinus x regalis* Regnbågslupin gul**

Lychnis chalcedonica
Studentnejlika, brinnande kärlek

P C S Ryssland. 50-110 cm hög med många tegelröda blommor i flocklikt knippe i juni - augusti. Gammal i kultur. Vacker rabattväxt. Härdig och anspråkslös. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus maj-sept. Fröna täcks med tunt lager perlit. Groningstid 10-30 dagar. Zon 7.

Lychnis coronaria
Purpurklätt

Mest **B**, även **P**. S Europa, Turkiet - C Asien. 60 cm. Cerise till röda blommor i juni-september, silverludna blad. Sol. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus maj-sept. Fröna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 10-30 dagar. Zon 7.

***Lychnis coronaria* Purpurklätt, vit**

Malva moschata
Mysskmalva, rosa

P V C S Asien, NV Afrika. 50-80 cm hög med rosa blommor. Lättodlad prydnadsväxt på torra, soliga platser. Både blad och blommor är ätliga. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller sås utomhus i maj-sept. Fröna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 1-3 månader. Zon 7.

***Malva moschata* 'Alba'**
Mysskmalva, vit

Malva sylvestris
Rödmalva (Röd kattost)

B-P 40-100 cm hög. Stjälken är liggande till uppstigande och har stjärnhår och raka hår. Bladen är håriga, grunt flikiga. I bladvecken sitter rödvioletta blommor med mörka ådror i kronbladen. Blommar juli-sept. Trivs i sol-halvskugga på frisk, kväverik, kustnära mark, gårdar, vägkanter, hamnar och ruderatmark. Så inomhus i mars-april eller på friland i maj-juni. Groningstid 10-20 dagar.

***Malva sylvestris* 'Zebrina'**
Rödmalva

A-B Gammaldags sort. Ljust pastellrosa blommor med mörkt rödviolett ådring.

Matricaria chamomilla
Kamomill

A Blir ca 30-50 cm hög. Findelat aromatiskt bladverk och vita korgblommor med gul upphöjd mittdisk. Blommar i juni - oktober. Medicinalväxt. Trivs i öppen kulturmark, vägkanter, ruderatmark i sol. Så på friland när jorden reder sig. Håll fuktigt under grotiden 5-20 dagar.

Melissa officinalis
Citronmeliss

P Europa-Asien. Citrondoftande med uppstigande, upprätta skott, grenig och hårig stjälek. Obetydliga fåblommiga knippen, blåvita, ljuslila eller blekt gulvita i juli-september. Trivs i vanlig trädgårdsjord i sol eller halvskugga. Bifoderväxt. Bladen ger gott te. Medicinalväxt. Förkultiveras inomhus i mars-april. Sås på friland när jorden blivit uppvärmd. Vintertäcks. Groningstid 10-20 dagar. Till zon 5.

Meum athamanticum
Björnrot

P V, C, SÖ Europa. 39-60 cm hög. Rotholken är klädd med brunt fiberrikt hölje. Bladen är mörkt gröna, dill-lika. Använd som dill i fisk- och potatiskok. Stjälken är upprätt och ihålig. Vita blommor i flockar på höga stjälkar över bladen från slutet av maj-juli. Fröna sås helst på hösten, täck med ett tunt lager jord. Trivs i sol-helskugga i näringsrik, väl-dränerad jord. Tycker inte om att flyttas.

Morus nigra
Svart mullbär

P Ursprung okänt, troligen SV C Asien. Lövfällande buske eller träd, 3-5 m hög, med brett ovala - hjärtformade blad. Grönaktiga blommor om våren. Purpuraktiga, svarta, ätliga, saftiga och söta bär som liknar björnbär. Medicinalväxt. Kan odlas på friland endast i våra mildaste områden. Sås febr-april, okt-nov. Groningstid 10-40 dagar.

Muscari botryoides

Pärhyacint, blå

P C Ö S Europa. 10-25 cm hög. Lökväxt som kan bli beståndsbildande med korta utlöpare eller sällan självsådd. 2-3 upprätta blad. Doftlösa, klotrunda, klarblå blommor med vita, tillbakaböjda flikar, i tät klase i maj. Lättodlad värväxt, hårdig långt norrut. Kan stå länge i sol utan konkurrens av andra växter.

Myrrhis odorata

Spansk körvel

P C S Europa, naturaliserad eller kvarstående på många ställen i S Sverige. 60-150 cm hög ört med vita blommor och stora svartbruna frön. Aromatiskt anisdoftande. Som medicinalväxt har den använts vid förkylning. Anses vara blodtryckssänkande. Omogna frön goda att äta. Gynnas av näringsrik lucker jordmån och är för övrigt lättodlad. Sprider sig. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 10-30 dagar.

Nicandra physalodes

Ballongblomma

A 30-100 cm hög ört. Peru, naturaliserad i C och SÖ Europa, sällan i Sverige. Blå blommor i juli - sept. Växten är **giftig** och uppges vara användbar som insektsmedel. Ett exemplar i växthuset lär hålla vita flygare borta och en kvast i rummet ska hålla flugorna på avstånd. Sås mars-maj ljusgroende. Groningstid 5-15 dagar.

Nicotiana langsdorffii

Brasiliansk klocktobak, röd

A Brasilien, Argentina, Paraguay. 60-140 cm hög. Röda eller gula blommor i juni-oktober. Trivs i sol-halvskugga. **Giftig**. Förkultiveras inomhus, såtid febr-mars. Ljusgroende. Fukta jorden före sådd och tryck endast lätt ner frön på ytan. Groningstemp 20-25°, ljus och sval efter groningen. Groningstid 5-15 dagar. Zon 8.

Nicotiana rustica

Bondtobak

A V Sydamerika. Klubbigt glanderhårig ört. Blir 25-150 cm hög. Blommar från juli till september med grön-gula blommor i toppställda, grenade knippen. Bladen är stora, äggrunda med kort skaft. Medicinalväxt, insektsbekämpning, snus. **Giftig**

Nicotiana sylvestris

Narcisstobak

A N V Argentina. 125 cm hög tobak som blommar i juli-september. Sås i februari-mars.

***Nicotiana tabakum* 'Alida'**

Alidatobak

A Kulturursprung i Sydamerika. Ett- till flerårig men odlas som ettårig. Används som snus, insektsbekämpningsmedel och medicinalväxt. **Giftig**.

Nigella damascena

Jungfrun i det gröna

A Blir ca 50 cm hög. Bladen är små och finflikiga, närmst trådlika. Blommorna är blå. Frökapslarna är dekorativa i torkade arrangemang. Så direkt på friland när jorden reder sig. Eller på hösten oktober-november. Groningstid 10-30 dagar.

Nigella betyder svartkummin och används som krydda trots att de innehåller en alkaloid som i stora mängder kan vara **giftig**. Olja från fröna används i parfym och läppstift.

***Nigella damascena* 'Miss Jekyll'**

Jungfrun i det gröna, vit

Oenothera biennis

Nattljus

B Ö Nordamerika. Styv upprättväxande, hårig ört, 50 cm hög. Gula blommor som öppnar sig kvällstid, juni-september. Älskar sol och väl-dränerad mark. Medicinalväxt. Blad, stjälk och rot äts som grönsak. Avkok på blad och stjälk används i hudkräm och som te mot hosta. Direktsådd eller förkultivering. Självsår sig rikligt.

Opopanax hispidus

P Äggrunda blad och orangegula blommor i flockar. 1,8 m hög. Medicinalväxt.

Opuntia ficus-indica

Fikonkaktus

P Suckulent träd, 3-6 meter högt. Grenarna är indelade i platta, gröna segment som är omvänt äggrunda till avlånga. Areolerna är smalt elliptiska, brunulliga. Bladen är syllika och faller tidigt. Taggar saknas ofta helt. Blommorna är gula till orange, kommer på våren. Frukten är ett ätligt, äggformat bär som blir gult, orange till purpurrött som moget.

Oxyria digyna

Fjällsyra

P Ca 30 cm hög. Stjälken är vanligen bladlös med uppåtriktade grenar i blomställningen. Njurlika och långskaftade rosettblad. Grönaktiga, hängande blommor i en vipplik ställning. Fruktarna är platta, har en bred, ofta rödaktig vingkant. Viktig som föda för djur och insekter.

***Paeonia* 'Shima Nishiki'**

Buskpion, kategori Suffruticosa

P 1-1,5 m hög. Upprättväxande med bronstonade, lansettlika blad och halvfyllda blommor i rödvitt eller enfärgade. Doftar.

Papaver lasothesis

(I handeln ***Papaver pseudo-orientale***)

Jättevallmo, röd

P Kaukasus, Ö Turkiet, NV Iran. Störväxt. Ca 1 meter hög. Djupt parflikiga, hårigt grågröna, långa blad som börjar komma upp tidigt på våren. Växten har en djup pålrot, varför det kan vara svårt att flytta stora, etablerade plantor, men den frösår sig ymnigt. I maj-juni, växer det upp höga håriga stänglar, som bär upp ensamma, iögonfallande stora blommor i klara färger. Fullt utslagna blommor är känsliga för regn och blåst. Trivs på solig plats i väl-dränerad, lätt, relativt torr jord.

Papaver lasothesis

Jättevallmo, vit

Papaver somniferum

Opievallmo

A Kulturursprung i gamla världen, ibland naturaliserad i Europa och Asien. Variabel, upp till meter-hög, kal, blågrön, upprättväxande. Upp till 10 cm långa, stjätkomfattande blad. Lila blommor med mörk mitt. Vit mjölksaft. Gammal kulturväxt, medicinalväxt, frökolvar som etereller. **Giftig**, med mer än 25 alkaloider i hela växten utom i frö. Så grunt på friland i april-maj. Självår sig lätt. Lättodlad på solig plats i väl-dränerad trädgårdsjord.

Papaver somniferum

Opievallmo, dubbel rosa

Papaver somniferum

Opievallmo, röd med svart mitt

Papaver somniferum

Opievallmo, rödlila med fransiga kronblad

Papaver somniferum

(Paeoniflorumgruppen)

Pionvallmo 70 cm hög. Rosa, fylld.

Pelargonium elongatum

Gräddpelargon

P Sydafrika. Miniaturväxande, örtartad välförgrenad buske. Före blomning kompakt, blomstänglarna är långa och bladskott växer ut på dessa. Bladen är små, blanka, något klibbiga. Blommorna är små och cremegula med röda vener på de övre kronbladen.

Pelargonium hortorum

Pelargon, mix

P Rikblommande krukväxt. Flera nyanser av rött och rosa tillsammans med vitt. Sås jan-mars. Groningstid 5-15 dagar.

***Phaseolus coccineus* 'Painted Lady'**

Rosenböna, blomsterböna

A Ca 2 meter hög klätterväxt med gröna, platta baljor 25-45 cm. Går att äta (bör förvällas först, innehåller phasin som verkar irriterande) och frysa. Blommorna är vackert röda. Direktsådd i maj-juni.

Phlomis fruticosa

Lejonsvans

P Stora mjuka blad och gula blommor. I mitten av blomman skjuter upp en ny stängel till ytterligare en blomma, så kan den växa upp till 4-5 nivåer. Svår att driva upp från frö, tar ca 3 år innan den blommar. Går att dela när den etablerat sig. Trivs i sandig, väl-dränerad jord i full sol.

Phlomis russeliana

Gul lejonsvans

P Nordöstra Turkiet. 80-90 cm hög. Upprättväxande med äggrunda till hjärtlika, mellangröna håriga blad. Gula blommor i juni-juli i flera våningar. Trivs i sol- halvskugga. Fjärilsväxt.

***Physalis alkekengi* (*Alkekengi officinarum*)**

Japansk lykta

P C, Ö, SÖ Europa-C Asien och Kina. 75 cm hög ört med små vita blommor i juli - september och bildar sedan orange stora frukthölster. Användes förr som medicinalväxt för att bota bl a gallsten och gikt. Innehåller **irriterande ämnen**. Går fint att torka. Så inomhus i jan-maj eller sept-nov. Täck med ett tunt lager perlit eller grus. Kan behöva stratifieras. Groningstid 20-30 dagar. Zon 6.

Physalis peruviana

Kapkrusbär

A - P Peru, Chile. 50-150 cm hög. Odlas som ettårig för de ätliga frukternas skull. I Colombia medicinalväxt som urindrivande och mot astma. Buskig växt som får orangegula, syrliga bär inneslutna i torra lyktliknande höljen. Sås febr-mars. Groningstid 20-30 dagar.

***Physostegia virginiana* 'Alba'**

Drakmynta, vit

A-P S Canada, N C USA. Upprättväxande ört, ca 70 cm. Bladen är mellangröna, ofta lansettlika och tandade. Blommorna vänder sig efter solen, men kan också flyttas av människohand som om det fanns gångjärn på blomman. Hårdig och lättodlad. Sås febr-april. Groningstid 10-30 dagar. Zon 6.

Phytolacca americana

Amerikanskt kermesbär

P Upp till 2,5 m hög. Blommor i juli-augusti med vitrosa och 15 cm långa blomklasor. Bären är dekorativa, svartlila. Används för att färga vin och saft i röd nyans. Hela växten innehåller **irriterande ämnen** men det gäller speciellt rot och frö.

Pilosella aurantiaca

Rödfibbla

P C Ö SÖ Europa. 30-50 cm hög ört med enstaka utlöpare. Orangeröda - blekröda blommor i juni-juli (- augusti). Kan etablera sig på mycket torra platser. Självår sig. Hårdig långt norrut. Denna solälskare uppskattas av fjärilar, humlor och bin.

***Plantago major* 'Rubrifolia'**
Groblad, mörkt

P Europa, Asien, N Afrika. 15-30 cm. En basal bladrosett av brett äggrunda blad med grova bågböjda nerver. Gröna små blommor bildar ett långsmalt mångblommigt ax. Sol, för övrigt håller den till godo med vilken växtplats som helst, inte för fuktigt. En av våra mest lättodlade medicinalväxter.

Platycodon grandiflorus
Praktklocka

P Ca 50 cm hög, förgrenad upptill. Bladen är smalt äggrunda, motsatta till strödda. Blommorna stora i varierande färger under sensommaren. Så inomhus i febr-mars eller på friland maj-sept. Täck med tunt lager perlit. Groningstid 1-6 mån.

Polemonium caeruleum
Blågull

P N C Europa, N C Asien, V Nordamerika. Blå blommor i juli-augusti, bladen är djupt flikiga, 30-60 cm hög. Arten förekommer sparsamt i Sverige som vild och ibland som förvildad. Själsår sig måttligt. Har tidigare använts som medicinalväxt. Groningstid 1-2 mån, behöver stratifieras. Så 1,5 cm djupt tidigt på våren eller på hösten. Härdig i hela landet.

Potentilla argentea
Femfingerört, gul

P Ca 30 cm hög. Kort, grov jordstam. Stjälkarna ganska styva, upprätta eller nedliggande. Bladen är femfingrade med grovt sågade småblad med mer eller mindre invikt kant. Undersidan har ofta silvervit behåring. Blommar juni-augusti med femtaliga små gula blommor i greniga toppställda samlingar. Trivs på torrbackar, berghällar, sandmarker, stränder, vägkanter.

Primula veris
Gullviva

P N Spanien, S Frankrike, N Asien, Iran. 10-30 cm hög. Blad omvänt äggrunda med tvär bas, bredast vid basen, skaftade, buckliga och håriga. Blommar gula, ofta med orange punkter runt pipen, april - maj. Blommar i hängande ensidig flockliknande samling överst på ogrenad stängel, oftast heterostyla, dvs två olika blomtyper, långstiftade och kortstiftade, och de förekommer i ungefär lika antal av båda typerna i naturliga bestånd. Angenäm sötaktig doft. Lundväxt. Trivs med vandrande skugga och kalkhaltig, näringsrik och inte alltför torr jord. **Giftig**, medicinalväxt. Sås jan-maj, sept-nov Groningstid 1-3 mån.

Punica granatum
Granatäpple

P Främre Asien. Tätt grenig, taggig buske eller litet träd, glänsande gröna blad och stora, röda blommor maj-oktober. Frukten blir upp till 12 cm klotrund, brungul - purpurröd, ätlig. Växer i torr, stenig mark. Ljuskrävande, frostkänslig. Får som krukväxt späda blad och röda blommor. Lägga fröna i en glasburk på en bädd av lätt fuktad bomull. Grotid 4-6 veckor. Så snart rottråden tittar fram skall den planteras. Gör ett ca 2 cm djupt hål i jorden, sätt ner fröet med roten neråt, täck med jord. Placera varmt, ljus och soligt. Duscha inte alltför ofta, den trivs i ganska torr luft. Toppa plantan när den är ca 10 cm hög.

***Rhaponticum scariosum* subsp.**
rhaponticum
Rabarberklint.

P SV och C Alperna. Rabarberklint är egentligen hela släktens namn. Höjd 30-150 cm. Stjälken är tjock, stark, upprätt och hårig. Balden är gröna, tandade, på undersidan luddiga. Basalbladen är hjärtformade, de övre brett lancettlika. Först kommer en kotte som ser ut som fjäll. I toppen av kotten växer ut en borstig blomma i lila. Den trivs i kalkbaserad, lätt fuktig bergsmark.

Rudbeckia laciniata* var. *hortensia
Rudbeckia/gullboll

P Kanada, USA. Gammal trädgårdsväxt med klargula blommor. 2 - 3 m hög. Blommar i juli - september, gärna i full sol.

Rumex patientia
Spenatskräppa

P Ö S SÖ Europa, Kaukasus, Syrien, Iran, V Sibirien, Amur, Sachalin, N Afrika. 40-180 cm hög upprättväxande ört. Tidigare använd som medicinalväxt. Fortfarande uppskattad köksväxt, blad som utvecklas tidigt om våren används som spenat.

Rumex sanguineus
Rödådrad syra, Blodskräppa

P - A Kulturursprung. Odlas som ettårig. Upp till meterhög. Blad ofta purpurfärgade eller starkt röda. Problemfri. Normalsådd. Fröet täcks med jord som motsvarar dubbla fröets tjocklek. Groningstemperatur 18-20°.

Ruta graveolens
Vinruta

P S och SÖ Europa. Städegrön halvbuske med blågröna glatta, 2-3 gånger flikiga blad och matt gula blommor; 30-50 cm hög, aromatisk doft om den krossas. Fototoxisk: växtsaft kan på hud i solsken framkalla blåsor. **Giftig**, medicinalväxt. Väldränerad, mager mark och solig, skyddad plats eller krukodlas, ställs utomhus sommardag, inomhus på sval, ljus plats.

Sanguisorba menziesii

Brunpimpinell

P Blir ca 50-100 cm hög. Upprätt stjälk, krypande jordstam. Bladen är grågröna och fjäderlika. Blommorna är ax som först är mörkröda för att övergå till brunröda. Blommar i juni-juli. Trivs i sol till halvskugga i måttligt näringsrik, fuktig och väl-dränerad jord. Härdighet C. Tål ej torka.

Sanguisorba minor

Pimpinell

P V C S Europa - SV Asien, N Afrika, Kanarieöarna. 30-80 cm hög ört. Tätt blomax, nästan runt, 10-20 mm, med först gröna, sedan rödaktiga blommor i juni-juli. Oftast enkönade, ibland tvåkönade, då med hanblommor nederst och honblommor överst. Även hermafodita blommor kan finnas och då mellerst i axet. Trivs bra i soligt läge på kalkrik mineraljord. Förkultiveras inomhus i febr-mars eller på friland maj-sept. Fröna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 10-20 dagar.

Sanguisorba officinalis

Blodtopp

P V Europa, tempererade Asien, V Nordamerika. 60-100 cm hög upprättväxande. Parbladig, liknande rönn. Förvedad jordstam. Rödbruna blommor i täta ax, 1-3 cm, samkönad, insektspollinerad, juli-september. Bra prydnadsväxt på fuktig mark i sol och halvskugga. Medicinalväxt. Sås jan-maj, sept-nov. Groningstid 1-3 mån.

Sanguisorba tenuifolia 'Alba'

Hängpimpinell

P Busklik, ca 100 cm hög. Fin som solitär. Vita blommor i juli. Trivs i sol. Zon 5.

Scabiosa atropurpurea 'Oxford Blue'

Praktvädd

A 60-90 cm hög. Täta, dubbla lavendelblå blommor, älskas av bin och fjärilar. Så inomhus 4-6 veckor före utplantering. Ljusgroende. Kan direktsås när jorden värmts upp. Groningstid 10-12 dagar. Trivs i sol.

Scabiosa cinerea

Fältvädd

A Lavendelblå blommor

Scabiosa ochroleuca

Gulvädd

P men inte långlivad. 30-60 cm hög med gula blommor i juli-augusti. Buskigt växtsätt med grågrönt bladverk. Förkultiveras i februari-mars. Härdighet B*. Trivs i soligt läge med väl-dränerad, näringsrik, gärna kalkhaltig jord.

Scilla

Blåstjärna

P Små klockformade blå blommor tidigt på våren. Trivs bäst i fuktig och väl-dränerad jord.

Scorzonera hispanica

Svartrot

P men blir sämre efterhand. Spanien. Gula, ätliga blommor. Djupt bearbetad jord, rötterna blir ca 25 cm långa. Rötterna är mjälla och välsmakande, svart skal och vitt kött. Så när jorden reder sig. Groningstid ca 2 veckor.

Silphium perfoliatum

Skålört

P Ö C Canada - SÖ USA. Imponerande, 1-2,5 m hög ört med upp till 30 cm långa blad, sammanväxt perforerade, som därmed bildar en skål per par runt stammen. Gula blommor i kvastlik samling, få till många korgar. Lättodlad i sol eller halvskugga, i ganska tung näringsrik jord med god tillgång på vatten. Så inomhus i jan-maj eller sept-nov, täck med grus eller perlit. Kan behöva stratifieras. Groningstid 1-6 månader. Zon 6.

Sium sisarum

Sockerrot

P Kina. Urgammal kulturväxt. Högväxt med lansettlika blad och vita blommor i kvastar. Bildar knippen av smala, goda rötter, som påminner om morot eller palsternacka. Används på samma sätt. Används i det asiatiska köket. Sås direkt på friland när jorden reder sig. Groningstid 10-30 dagar. Skördas när rötterna är ca 10 cm långa. Zon 4-6.

Solanum dulcamara

Besksöta

P Europa - Ö Asien, N Indien, N Afrika. Slingrande halvbuske. Blålila "potatisblommor" i juni - augusti och röda bär. Trivs bäst i mycket näringsrik, något fuktig jord. **Mycket giftig.** Lär barnen detta, eller klipp bort blomklasarna innan de mognar, för att undvika förgiftning. De innehåller dock kräkmedel. Mycket härdig.

Solanum lycopersicum 'Indigo Rose'

Tomat

A Lågväxande, 40-50 g Frilandstomat med små rosa, ovala, söta frukter. Rikbärande. Behöver stöd. Näringsrik, väl-dränerad jord, främst i växthus. Behöver ej tjuvas.

Solanum lycopersicum 'Vesuvio Giallo'

Tomat, gul Piennolo vintertomat.

Stipa robusta

Sjusovargräs (namnförslag)

P SV USA – N Mexico. 90-150 cm hög. Tuvat gräs, trivs på grusiga, sandiga och soliga lägen. Det engelska namnet sleepygrass kan missuppfattas som att gräset verkar som valeriana, men det brukar infekteras av svamp från släktet *Neotyphodium*, som innehåller mjöldrygealkaloider, därför **giftig** för gräsätare. Okänt om ämnena bildas i Sverige. Hästar kan sova i flera dygn efter att ha betat gräset, så undvik att odla vid betesmark.

Tagetes patula

Tagetes

A Höjd 20 cm. Ljust orange, fylld blomma.

Tagetes patula nana

Tagetes

A Ca 25 cm hög. Tvåfärgade blommor i rött och gult i juni-september. Blommor rikligt även vid kall och regnig väderlek. Trivs i näringsrik jord i soligt läge. Nyp bort första blomknopparna för buskigare planta. Förkultivera i mars-april. Även direktsådd i mitten av maj, sådjup 0,5-1 cm. Groningstid 7-12 dagar.

Tagetes patula nana 'Glow'

Sammetstagetes Orange dubbla blommor.

Tagetes patula nana 'Durango Bolero'

Sammetstagetes

Solgula dubbla blommor med röd marmorering.

Tagetes Linnaeus

Linnétagetes

A Tagetes som sägs komma från Linnés trädgårdar. Förkultivera i mars-april. Även direktsådd i mitten av maj, sådjup 0,5-1 cm. Groningstid 7-12 dagar.

Tagetes Linnaeus 'Burning Embers'

Från Linnés Hammarby. Enkla bronsröda blommor med guldkant.

Tagetes tenuifolia 'Red Gem'

Liten tagetes

A 30 cm hög. Trivs i full sol och blommor med eldröda blommor med gul mitt. Dekorativ och med kryddig smak i sallader. Så inomhus i mars-april, eller direktså i mitten av maj. Grotid 7-12 dagar.

Tanacetum macrophyllum

Röllikekrage

P S Europa, SV Asien. Endemisk på den Iberiska halvön. 75 cm. Upprätt växtsätt. Djupt inskurna, ganska stora blad och stora gräddvita blommor i flock i juni-juli. Har använts i spansk traditionell medicin. Zon 5.

Tanacetum parthenium

Mattram

P-A Ö SÖ Europa - SV Asien, Nordafrika. Odlas oftast som ettårig. 20-70 cm hög upprättväxande ört och vita strålblommor runt gul disk i juli-sept. Aromatisk medicinalväxt. Febernedsättande, även använd mot migrän. Torkade blommor användes till te. Så ute vid 10° jordtemperatur.

Tanacetum parthenium

Mattram, fylld

Tanacetum vulgare

Renfana

P Europa, tempererade delar av Asien. 30-140 cm hög, gula diskblommor, saknar strålblommor, juli - september. Inskuret bladverk. Gammal medicin-, krydd- och doftväxt. Kräver sol, torr, sandig, humusrik jord. Förodlas inomhus i febr-mars eller på friland maj-sept. Fröna täcks med ett tunt lager perlit. Groningstid 1-3 månader. Zon 8.

Thalictrum aquilegifolium

Aklejruta

P 70-90 cm hög. Dubbelt parbladiga, blågrågröna blad. Småbladen är rundat trekantiga. Lila blommor i luftiga, månggreniga ställningar juni. Så inomhus, täck med tunt lager perlit. Om groning inte inträffat inom en månad, ställ sådden i kylskåp en månad, sen utomhus i skuggläge. Frösår sig. Zon 8

Thalictrum minus 'Rospiggen'

Stor kustruta

P 70 cm hög. Trivs i full sol och blommor med ljust gula blommor i juli. Dekorativ och med kryddig smak i sallader. Så inomhus i mars-april, eller direktså i mitten av maj. Groningstid 7-12 dagar. Zon 5.

Thalictrum foetidum 'Adianthefolium'

Mossruta

P 80 cm hög. Små honungsgula blommor. Älskas av bin och humlor. Zon 5.

Tithonia rotundifolia

Indiankrasse (få frön)

Tropaeolum majus

Indiankrasse

A Ca 200 cm hög. Sommarblomma i gula, orange och röda nyanser i juni-september. Ljusgrönt bladverk med vita strimmor. Blommorna går att äta. Mager, väl-dränerad jord. Lägg fröerna i ljummet vatten ett dygn före sådd, så gror de säkrare.

***Verbascum x hybrida* 'Southern Charm'**
Trädgårdskungsljus

P 70-120 cm hög. Blommar juni-augusti med nyanser av cremegult, aprikos och purpur. Disken är mörkare. Förkultiveras i april-juli, groningenstid 14-20 dagar. Zon 5.

Verbascum chaixii
Franskt kungsljus

P ibland kortlivad. S V Europa - C Ryssland. 50-150 cm. Blommar i juli-augusti. Soligt. Så inomhus i febr-mars eller direktsådd maj-sept. Täck med perlit. Groningstid 10-30 dagar. Zon 6.

Verbena officinalis
Järnört

P Europa-V Asien, N Afrika. 40-80 cm med hårig 4-kantig stam och djupt inskurna blad. Små bleklila blommor i axlik ställning i juli-september. Medicinalväxt, förr även trolldom mot djävlar. Lättodlad i full sol och fukthållande trädgårdsjord.

www.ortasallskapet.se